

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadst. — Telef. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina 6 Dinarjev,
za inozemstvo 8 Din.

Malo o naših potih in sredstvih.

Radi se opravičujemo, da smo mlada država in da preživljamo porodne bolečine, ki so morale biti neizbežne in ki so v tesni zvezi z ustvarjanjem vsakega novega državnega organizma. Toda ta razlog je mogel veljati le enkrat. Z mladeniško lahkomišelnostjo in nezkušenostjo se ne moremo vedno zagovarjati. To mora enkrat vendarle miniti in priti mora doba resnega moškega ustvarjanja. Po ženitovanjski brezskrbni razposajenosti mora priti skrb za ohranitev družine in za utrditev gospodarskega položaja.

Zanimajo nas predvsem momenti, ki imajo vpliv na delavsko ali splošno na socialno zakonodajo. Veliko v tem pogledu odločuje delavska politična in strokovna moč in splošni delavčev vpliv v najrazličnejših panogah javnega in tudi zasebnega udejstvovanja. O tem ni dvoma. Vedno je tako bilo in bo. Ako delavstvo samo ne zna primerno uveljavljati svojih zahtev, ne more pričakovati, da pridejo boljši časi. To velja tudi za slučaj, ako bi delavstvo imelo v svojih rokah neovirano zakonodajno in izvršilno moč. Kajti v vsakem organiziranem življenju, kar mora biti tudi najbolj socializirana človeška družba, ima svojo važno besedo birokratični aparat ali »vodstvo«, ki ravno tako podlega raznim kvarnim vplivom, kakor kapitalistično ali buržujsko »vodstvo«. Delavstvo bo moralo biti vedno na straži. V enem slučaju bolj budno, v drugem manj. Vedno pa vsaj pripravljeno na vsako morebitnost. Uspavanje zavesti skrbnega gospodarja bi bilo vedno nevarno, ker človek je vedno le zver, pa tudi, ako sedi na tronu najbolj socialistične države.

Človek je pač tak, da rad išče krivce svoje nesreče izven sebe in izven svoje ožje okolice. Je pač tako, da je človek slabič in se redkokdaj povspne do prepričanja, da je vsakdo tudi sam svoje sreče kovač. Ker iz neba pada le dež ali sneg in nikdar pečene piške, katere ima človek najrajši, je naravno, da se je za piške treba potruditi in žrtvovati marsikaj. Žrtvovanje pa je neprijeten občutek in je naravno, da se mu človek izogiba. Zato človek sam zase nerad skrbi in pričakuje vse od drugih, ako ne dobi, krivi za nesrečo druge.

Kar pogledimo malo. Res je, da je človek danes lahko obupan. Toda obupanost je zadnji vzdihljaj pred smrtjo. Kdor pa hoče živeti, temu vzdihljaju ne sme zapasti. Ne obupati. Le vera in upanje poživlja delo. Delo, ki se ne živi iz teh dveh korenin kmalu zamre. Obup je strup; kdor to seme seje, vedoma ali nevedoma, ne bo nikdar žel. Pogal bo delavstvo v nemir, da izgubi tla pod sabo ali da zapade v brezbriznost ali v udanost v božjo voljo. Pri nas je žalibog temu tako. Delavstvo je obupano in nemirno. Tako delavstvo na uspeh ne more računati. Zakaj tako? Obup in nemir je po celem svetu. V glavnem zato, ker nas je po vojnem trpljenju nekaj dvignilo v nadzemeljske višave in smo mislili, da smo na pravi poti naravnost v nebesa. Ker pa smo se kar naenkrat znašli zopet na zemlji, nismo bili vajeni hoje in loteval se nas je nemir, nepotrpežljivost, nazadnje obup. V tem položaju, ki pomeni nevarnost pogibelji, je razumljivo sicer, da grabimo po onih sredstvih, ki so najbolj mamljiva in ki nas zazibljejo v omotico, da mislimo o njih, da nas bodo kar naenkrat zopet dvignila v nebeske višave. Če nam kdó

pravi, da se na streho pride le po lestvi, se ustrašimo dolge lestve in še vedno raje hočemo, da pridemo gori kar naenkrat z enim korakom. Zato ni prav nobeno čudo, če je med delavstvom največ politike, t. j. seveda med vodstvi, največ teoretičnih razgrabljanj, ker ima tu fantazija vendarle precej širok razmah. Zato se delavstvo cepi radi Moskve in Amsterdama itd. in ne radi tovarniškega delovnega reda. Mi pa pravimo, da je bolje priključiti se dobremu delovnemu redu, ker ta vsaj pomeni eno stopnjo više, dočim pa je Moskva ali Amsterdam aeroplan, o katerem ni jasno, kdaj se bo dvignil in če bo res preletel vso nevarno pot naenkrat. Pri ustvarjanju in razglabljanju o vseh teh velikih teoretičnih problemih, pri kritiki sedanjosti in preteklosti pa pozabljamo, da gre življenje trdo naprej in da isto nima smisla za samo modrovanje o stvareh, ki s praktičnim, dnevnim življenjem nimajo veliko skupnosti. Zauzemarjamo dneva vprašanja, da imamo čas pripraviti se, recimo o tisoč in eni noči, ki je sicer tudi lepa stvar, toda manj vredna kakor vsakdanji kruh. Vsakdanji kruh postaja vedno bolj grenak, ker se sami zanj premalo brigamo. Krivimo pa samo druge.

Ako je nasprotnik zvit in prebrisan, moramo z njim stopiti v boj z istimi sredstvi. Coptatio benevolentiae je tudi v našem boju potrebna, ako vidimo, da more biti od koristi. Zato je neresno, ako moramo radi razredno bojnega stališča biti neizprosni sovražnik vsakega drugega in da moramo po njem samo z loparjem udarjati. To pernejduševstvo nam je mnogo škodovalo. Ako ne moremo skózi zid, pa poidimo okoli zidu. Malo daljša je pot, toda gotova. To ni limonadarstvo ali paktiranje, pač pa previdno stopanje za gotovim ciljem.

Meni je ljubše, da se grdemu fabrikantu trikrat prijazno poklonim in dosežem gotov uspeh, kakor pa, da ga ozmerjam in moram nato v onemogli jezi praznih rok oditi. Mi moramo biti detektivji in patruljerji. V velikih vojnah se uspehi ne dosegaajo samo v bitkah, ampak mnogokrat tudi v dobrem patruliranju brez streljanja.

Iz vsega sledi, da nam je potrebno veliko, veliko podrobnega dela, ki je sicer zelo naporno, toda edino, ki jamči za uspeh.

Dr. J. Bohinjec.

ARGUS je naš najboljši domači informacijski zavod.
ARGUS ima v vseh krajih zanesljive zastopnike.
ARGUS obvešča o vsem, zlasti o imovinskem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privat. oseb.
ARGUS ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre.
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ulici 11 Beograd.
ARGUS ov telefon je 6-25, njegov brzojavni naslov Argus.

»Brezalkoholna Produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/36 pošlje vsakemu naročniku »Nove Pravde« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo Vam žal!

50.000.

Na glavni skupščini Zveze industrijev za Hrvatsko in Slavonijo, ki se je vršila preteklo nedeljo v Zagrebu, je predsednik Zveze v svojem poročilu ugotovil, da je v Jugoslaviji 50.000 brezposelnih. Če primerjamo to število brezposelnih s številom brezposelnih v drugih evropskih državah, lahko brez pretiravanja rečemo, da je upoštevajoč celokupno število našega delavstva, pri nas brezposelnost največja.

Prav nihče od onih, katerim je poverjeno vodstvo države, se ne zgane vspricho strašne številke 50.000 brezposelnih. Prav nihče se ne zmeni za tisoče in tisoče delavcev, ki bi radi delali, a ne dobe dela, ki so pridni in poštene, a stradajo. Želeli bi, da bi današnje vladajoče mogočnejše doletela usoda, da bi se samo en dan nahajali v položaju brezposelnega delavca, ki hodi od delodajalca do delodajalca, prosi službe in kruha ter dobi samo lakoničen odgovor: idite dalje, pri nas ni nič. In potem tava nesrečni brezposelni delavec brez cilja po cestah, iz kraja v kraj, s skrbjo kako bo prehranil svojo družino in samega sebe. Če bi vladajoči mogočnejši samo en dan preživeli to gorje, potem bi se mogoče drugi dan zganili in pomagali rešiti brezposelno vprašanje.

Za podporo brezposelnim se zbira pri borzi dela fond. V Sloveniji je bilo dosedaj zbranih nad 4 milijone in pol dinarjev, v celi državi pa nad 26 milijonov in pol dinarjev. Vendar ta denar se ne uporablja za podporo brezposelnih. Po nalogu vladnih funkcionarjev je denar naložen v drž. hipotekarni banki, kjer se razpolaga z milijoni, namenjenimi za brezposelne, v korist raznih poslovnih ljudi. Večje krivice, ki se godi s tem brezposelnim delavcem si ni mogoče misliti. Ponavljamo svojo staro zahtevo, denar izročite svojemu namenu, podprite brezposelne delavce, da ne bodo gladu pomrli na cestah.

Seveda se pa brezposelnost ne bo oblažila le s podporami. Država mora poskrbeti zato, da se brezposelne zaposli. Omogočiti je razvoj industriji in z javnimi zgradbami je zaposliti brezposelne. Delavec noče postopati, služiti hoče, da si z delom prisluži svoj vsakdanji kruh.

Mesto da se vodijo v parlamentu brezplodne strankarske debate, naj enkrat gospodje poslanci posvetijo nekoliko časa gospodarsko-socialnim problemom, med katerimi je zaposlitev delavstva najvažnejša. Zavedajo se naj svojih dolžnosti, ki so jih prevzeli s poslanskimi mandati!

Brezpravnost se naj nadaljuje.

V predhodne odredbe zakona o civilnih in ostalih državnih uslužbencih je bila utihotapljena v členu 234 določba, da uživajo državni uradniki (izvzeti člani drž. sveta, glavne kontrole, sodniki in učitelji) stalnost šele po preteku treh let od 31. julija 1923 dalje, ko je stopil zakon v veljavo. Letos dne 31. julija minejo tri leta. Pričakovalo se je, da

vlada tega roka ne bo podaljšala, tembolj, ker se je izkazalo, da se je z določilom o nestalnosti prizadejalo drž. uslužbencem največ krivic. Predčasne upokojitve, odpusti iz služb in prestavljanja so bile posledice reakcionarne določbe o nestalnosti. S členom 234 se je uganjalo največja partizanstva, ki niso samo materijalno, socialno in moralno škodovala državnim nameščencem, ampak so tudi povzročila upravno anarhijo in s tem škodo državi.

Kakor se sedaj poroča iz Beograda, se v vladnih krogih navzlic vsemu namerava podaljšati veljavnost čl. 234 in že v tem parlamentarnem zasedanju predložiti zakonski

osnutek, ki zopet za daljšo dobo sistira stalnost drž. uslužbencev. Tega udarca s strani vlade drž. uslužbenci ne bodo mogli mirno pretrpeti. Vlada se naj zaveda, da ima reakcija tudi svoje meje in da se drž. uslužbenci ne rekrutirajo iz samih ponižnih hlapcev, ki so vajeni samo poljubljati bič, ki jih tepe, ampak, da so zmožni tudi stopiti v odločno obrambo za svoje najvitalnejše pravice.

In če bo ta obramba res odločna, potem naj se vlada zaveda, da imajo drž. uslužbenci toliko obrambnih sredstev na razpolago, da bo končno pokleknila — vlada. Vse to naj vladni možje dobro premislijo, preden se odločijo podaljševati prosluli člen 234.

Kongres narodnih železničarjev.

Ljubljana, 6. aprila.

V soboto, 4. t. m., se je vršilo v veliki dvorani »Narodnega doma« delegatsko zborovanje organizacij Udruženja jugoslovanskih narodnih železničarjev. Delegatsko zborovanje je bilo polnoštevilno obiskano in je pretresalo vsa vprašanja, ki so se naslednji dan obravnavala na kongresu. Po živahni debati je bila dosežena popolna soglasnost.

Udeležba na kongresu UJNZ je bila naravnost impozantna. Dvoje posebnih vlakov je pripeljalo zborovalce v Ljubljano. Po dohodu posebnih vlakov se je razvila povorka, v kateri je bilo okrog 3000 narodnih železničarjev iz vseh krajev države. Kongres je bil odprt ob devetih dopoldne v veliki dvorani »Narodnega doma«.

Kongresu je predsedoval ing. Stanoje Milivojević. Kongresa se je tudi udeležil pomočnik prometnega ministra Bora Popović in direktor dr. Borko.

Tajniško poročilo je podal tajnik centralnega odbora UJNZ Jovo Bakić, ki je ugotovil, da se je centralnemu odboru po dolgem boju posrečilo zainteresirati prometno ministrstvo za razne važne železničarske zahteve, predvsem za vprašanje bolniškega fonda. Centralni odbor je nadalje izposloval rešitev pravilnika za pomožno osebje in delavstvo, ki je bil po večini sestavljen tako, kot je zahtevalo UJNZ. Najbolj pomanjkljive so določbe v pravilniku glede kompetence, obleke in brezplačne, ali režijske vožnje. Za-

htevati moramo korenite izpremembe. V načrtu je zakon o državnem prometnem osebju, ki bo jeseni predložen Narodni skupščini in pri katerem je UJNZ tudi sodelovalo. Centralni odbor zaznamuje svoje posebne uspehe pri posredovanju glede razvrstitve in napredovanja osebja. Številni organizacij UJNZ stalno napreduje. V UJNZ je sedaj organiziranih okrog 30.000 železničarjev. Poročilo centralnega tajnika je bilo sprejeto z velikim odobravanjem.

Blagajniško poročilo je podal R. Milosavljević. Denarni promet je znašal Dinarjev 367.000, v blagajni je Din 25.006 gotovine in premoženje je cenjeno z vrednostjo Dinarjev 119.525. Blagajniku, kakor tudi celokupni centralni upravi je podal kongres absolutorij.

Pravila udruženja se bodo le v toliko spremenila, da se bo imenovala odslej organizacija: »Udruženje jugoslovanskih železničarja i brodarja«. Pristopila je k železničarjem organizacija brodarjev, ki šteje 3000 članov in je zato sprememba naslova potrebna.

Član centralnega odbora Ivan Deržič je obširno referiral o razmerah na železnicah in ugotovil, da je v drž. proračunu nezadostno poskrbljeno za žel. osebje. Tako n. pr. so krediti za delavstvo za 200 milijonov dinarjev premajhni. Odkušeno delavstvo se mora sprejeti nazaj. Pri vrhovnih železniških upravah vlada anarhija, katero je radikalno odpraviti, ne samo v interesu osebja, ampak tudi v interesu procvita železnic, ki so

ogromne važnosti za državo in narodno gospodarstvo. Temeljiti referat delegata Ivana Deržiča je bil sprejet z navdušenim pritrditvami. Po referatu je bila sprejeta resolucija, ki glasi:

»VIII. kongres Udruženja jugoslov. narodnih železničarjev in brodarjev v Ljubljani, dne 6. junija 1926, pošilja po vsestranski diskusiji o moralnem, socialnem in ekonomskem položaju celokupnega osebja državnih prometnih ustanov in z ozirom na imperativno potrebo konsolidacije in sanacije prometa v naši državi ministru saobračaja apel z zahtevo: **Da se spoštujejo zakoni!**«

Poleg tega je bila sprejeta še resolucija, ki naroča centralnemu odboru, kako in kaj naj ukrene, da se odpravijo krivice, vsled katerih trpi žel. promet in osebje.

Resoluciji sta bili soglasno sprejeti.

Predsednik Milivojević je zaključil impozantni kongres z apelom, da gre sleherni član s podvojeno vnemo na delo, da se organizacija še bolj razširi in okrepi.

Popoldne se je vršila v vseh prostorih »Narodnega doma« ljudska veselica, ki je sijajno uspela. V ponedeljek se je velik del udeležencev kongresa odpeljal s posebnim vlakom v Kamnik in nekaj tudi z navadnimi vlaki in avtomobili na Bled.

Priporočamo knjige ljudske univerze.

1. zv. Karl Ozvald: **O potrebi socialnoetične orientacije**; cena 3 Din.
2. zv. Alojzija Štebi: **Zaščita zanemarijene dece in mladine**; cena 3 Din.
3. zv. Dr. Alma Sodnik: **O vzgoji deklet**; cena 3 Din.
4. zv. F. S. Finžgar: **O lepi knjigi**; cena 3 Din.
5. zv. Dr. Rado Kušej: **Cerkev v luči prava in etike**; cena 5 Din.
6. zv. Dr. Metod Dolenc: **Kaj hoče moderno kazensko pravo**; cena 5 Din.
7. zv. Jos. Wester: **O naši srednji šoli**; cena 5 Din.
8. zv. Ing. Jaroslav Foerster: **O strokovnem šolstvu**; cena 5 Din.

Zvezki se dobe v knjigarnah, ali se pa pismeno naročajo pri ZADRUŽNI KNJIGARNI, r. z. z o. z. v Ljubljani.

Problem brezposelnosti in emigracije v Sloveniji.

Prebivalstvo Slovenije bi se moralo pomnožiti v normalnih razmerah vsled presežka rojstev nad smrtnimi slučaji vsako leto najmanj za 1%. Dejansko pa se je pomnožilo med leti 1880 in 1914 le za 0,34% na leto. To se pravi, da se je zmanjšal v teh letih prirastek prebivalstva vsled selitvenega gibanja letno za 0,66%, — ali povprečno za 6500 oseb. V 34 letih se je izselilo iz Slovenije po tem računu najmanj 221.000 oseb. To število pomenja le **pasivni saldo** selitvenega gibanja. Dejansko se je moralo izseliti iz Slovenije v zgoraj omenjeni periodi še več ljudi, gotovo nad četrto milijona oseb.

V letih 1915 do 1920 se prebivalstvo ni množilo normalno. Tozadevno statistiko imamo le za povojna leta, kjer je znašal naravni prirastek: leta 1919 — 0,43%, leta 1920 — 0,7%, leta 1921 — 0,98%, leta 1922 pa že zopet 1,1%. Za vojna leta nimamo statistike. Cenimo pa po analogiji prirastka v drugih deželah z enakim gibanjem prebivalstva, da je znašal ta prirastek 0,2%.

Največ izseljencev je šlo iz Slovenije v Združene države Severne Amerike, kjer so našli leta 1920 uradno 208.000 Slovencev, med njimi 102.744 v Sloveniji rojenih, — pri čemer pa trde strokovnjaki, da so te številke netočne in prenizke.

Močen tok je šel dalje v Gradec in na Zgoranje Štajersko, ter na Westfalsko.

Svoj čas so navajali, da živi samo v Gradcu nad 30.000 rojenih Slovencev. Število Slovencev na Westfalskem pa se ceni na 60.000.

V Francijo se Slovenci pred vojno niso selili. Po vojni pa dela tam že nad 3000 slovenskih rudarjev, ki so se preselili tja deloma iz domovine, deloma iz Westfalskega.

Vojna je naši emigraciji predvojna pota zaprla. V Severno Ameriko sme iz cele države le do 600 oseb na leto.

Nemška Avstrija in Porurje ne sprejemata novih priseljencev.

V Južno Ameriko, ki je zlasti za Dalmacijo važno emigracijsko ozemlje, se Slovenci ne selijo.

Kot daljnja neugodna činjenica prihaja v poštev, da je priklopljeno Sloveniji Prekmurje, odkoder je iskalo pred vojno do 10.000 sezonskih delavcev na Madžarskem dela — medtem ko iščejo ti delavci sedaj vsaj deloma tudi v Sloveniji kruha.

Vse to so dejstva, ki dajo slutiti, da gremo na delovnem trgu v Sloveniji v vedno težjo krizo.

Ako hočemo dobiti v vse te pojave še točnejši vpogled, je treba izpopolniti zgornjo sliko še s sliko predvojnega selitvenega gibanja.

Zgoraj smo rekli, da je ostajalo pred vojno le okrog 34% vsega prirastka prebivalstva na domačem ozemlju. Pri tem pa je važno vedeti, da je absorbiralo tudi ta prirastek skoro v celoti par večjih mest in industrijskih krajev.

Polovico tega prirastka je šlo v Ljubljano in Maribor (s predmestji) in sicer v Ljubljano 36%, v Maribor pa 24%.

Mesto Celje je absorbiralo 25%, okolica celjska, rudarski revir Trbovlje in Hrastnik pa 19%. Ako omenimo še Jesenice—Bled z 9,6%, krški okraj s 5,5%, — smo omenili vse kraje, kamor je tekel v večji meri dotok prebivalstva.

V podeželskih okrajih brez industrije prebivalstvo v splošnem ni raslo. Ponekod (črnomeljski okraj) pa je celo znatno nazadovalo.

Že te številke kažejo, da pri nas prirastek kmečkega prebivalstva ne išče in ne najde zasluzka v poljedelstvu. Slovenska kmetija odbija prirastek prebivalstva v celoti v industrijo in mesta. To se vidi jasno na sledečih številkah.

Na bivšem Kranjskem, to je približno v današnji ljubljanski oblasti, so našli pred vojno pridobitno zaposlenih:

	1890	1900	1910
Poljedelstvo	229.214	227.332	200.513
Industrija in obrt	35.664	37.551	46.146
Blagovna trgovina	4.215	4.710	6.695
Železnica in pošta	2.202	3.460	4.013
Uradniki, vojaki, dijaki, upokojenci, prevžitkarji, rentniki	36.842	41.198	57.726
Skupaj	308.137	314.251	314.093

Zgornja tabela kaže nazorno, kako se je selilo prebivalstvo v mesta. V zadnjem desetletju bi bilo treba to tabelo sicer v toliko popraviti, da je

Vprašanje garancije osemurnega delovnika.

Upravni svet Mednarodnega urada dela je prošle dni pretresal poročilo generalnega ravnatelja tega urada, Alberta Thomasa, in je ugotovil, da ratifikacija konvencij, sklenjenih na mednarodnih konferencah dela, stalno napreduje. V celoti znaša število ratificiranih konvencij danes 194, torej za 5 več, nego meseca januarja t. l. Ravnatelj Albert Thomas je poročal nato o znanstvenem delu, ki je je urad prevzel.

Tekom zadnjega dneva svojega zasedanja je upravni svet nadaljeval svojo razpravo o ravnateljevem poročilu. Bavil se je predvsem s posledicami londonske konference, na kateri so nemški, belgijski, francoski, angleški in italijanski ministri dela razpravljali in sklepali o možnosti takojšnje ratifikacije washingtonske konvencije o osemurni dnevni delovni dobi (48 urnem delovnem tedniku). Člani sveta so se zedinili v tem, da pomenja tekst londonskega sporazuma navaden delni sporazum med imenovanimi petimi državami, kateri je bil sklenjen v svrhu, da se odpravi osnovne ovire, ki so se od njihove strani stavljale proti ratifikaciji. Omenjeni londonski sporazum nikakor ne pomenja kake izpremembe samega besedila washingtonske konvencije o osemurnem delovniku, katerega lahko obvezno razlaga samo Dvor mednarodne pravičnosti. Povabilo, katero je prejel za sodelovanje na londonski konferenci od angleške vlade ravnatelj urada dela Albert Thomas, je ravno garancija, da signatarne sile niso nameravale s sporazumom ustvariti kako novo besedilo o osemurnem delovniku, na mesto onega, ki je je sprejela leta 1919 Mednarodna konferenca dela v Washingtonu in ki je še sedaj veljavno.

Tekom debate, ki se je nato razvila, je pro-

glasil zastopnik angleške vlade Wolf, da je treba iskati vzroke, vsled katerih se v Angliji še ni našlo sredstev za takojšnje uveljavljenje sklepov londonske konference, torej takojšnje ratifikacije washingtonske konvencije o osemurnem delovniku, edino le v trenutni krizi, katero predelava Anglija vsled stavke v premogovnikih. Arthur Fontaine, zastopnik Francije, je izjavil, da se Francija trudi, da čim prej spravi pod streho zakon o ratifikaciji washingtonske konvencije. Omenjeni zakon je poslanska zbornica že sprejela ter je bil sedaj predložen senatu v obravnavo in sprjem.

Zastopnik nemške vlade, dr. Feig, je izjavil, da je nemško ministrstvo dela predložilo parlamentu na odglasovanje predlog o ratifikaciji washingtonske konvencije istočasno z zakonskim predlogom o zaščiti dela.

Ravnatelj Albert Thomas je strnil osnovne misli te debate in opozoril svet na napredek, ki ga pomenja londonska konferenca v vprašanju ratifikacije konvencije o osemurni dnevni delovni dobi. Že nekaj let se lahko opaža v vseh glavnih evropskih državah naraščajoče gibanje v prispelih ratifikacijah. Sporazum, katerega je sklenilo na londonski konferenci pet evropskih velesil, opravičuje k upanju, da jim bodo v najkrajšem času sledile tudi ostale države, ter izpolnile svojo obvezo glede ratifikacije konvencije o osemurnem delovniku in se s tem približale končni udeležitvi čl. 13 mirovne pogodbe.

Tako torej velesile. In pri nas? Pri nas pa hočejo trgovske zbornice, ki predstavljajo trgovce, kar via facti odpraviti za svoje nameščence osemurni delovnik. Ves svet stremi k zbolšanju socialnih razmer. Ali naj gremo mi rakovo pot?!

Napadi na socialno zavarovanje.

Res, nekaj čudnega je, da je ravno socialno zavarovanje, ki je najvažnejša delavska gospodarska ustanova in bi morala biti vsem sveta, izpostavljena toliko napadom. Vsakdo, ki mimo gre, se čuti poklicanega breniti v to našo delavsko zgradbo.

Zavarovanje je, kakor sv. Antona zvonec: vsakdo zanj potegne in zvoni na mile viže. V vseh takih napadih vidimo omalovaževanje delavskih

ustanov. Čudno, da se druge gospodarske naprave drugih ustanov obravnavajo z vso drugačno resnostjo in stvarnostjo, z ljubeznijo bi rekli. Le delavsko zavarovanje mora biti deležno najneumnejših zlobnih napadov. »Delavsko« glasilo »Naprej« brska kakor kura za zrnem in kjer vidi uradnika, da ima nad ustni nos in postrani, popiše to dejstvo, ki je za zavarovanje seveda izredne važnosti. Pa kaj to, samo, da osebne stvarice dobe

vštetih leta 1910 gotovo kakih 10.000 poljedelskih prebivalcev med prevžitkarje, ki so se šteli v prejšnjem desetletju med poljedelce. Vkljub temu je šlo v dveh desetletjih v ljubljanski oblasti, to je v polovici Slovenije nad 18.000 pridobitno zaposlenih iz dežele v mesta in industrijske kraje.

Ako bi sklepali iz zgornjih števil na celo Slovenijo, bi prišli do tehle zaključkov:

Predvojni letni prirastek v industriji in obrti se more ceniti na 1100, v trgovini in obrti na 250, na železnici na 200, v uradih na 250, skupno na 1800 oseb. Skoro ravno toliko pa je v zadnjem desetletju letno upadanje v poljedelstvu zaposlenih.

Vse vsled naravnega prirastka doraščajoče osebe, 6500 po številu, pa so iskale kruha v tujini.

Kaj bi se moralo dogoditi, ako bi se izseljevanje popolnoma prenehalo, medtem ko bi šlo notranje selitveno gibanje v predvojnem pravcu?

Da moremo to presoditi je pred vsem važno, da imamo pred očmi ozko zvezo med naravnim naraščanjem prebivalstva in naraščanjem kapitala, ter med brezposelnostjo, stanovanjsko bedo in izseljevanjem.

Kdor na prebivalstvo ne gleda kot na rastoč organizem, temveč na mrtvo stanje, temu tudi zaposlitvena statistika ne pove ničesar in ga morda še vara.

Kakšna je zaposlitvena statistika v Sloveniji?

Oprimo se pri tem na statistiko zavarovan-
cev, ki je pri nas še dosti veren izkaz zaposlenosti.

Zavarovanih je bilo: 1923 1924 1925 1926
v maju

Pri okrož. uradu za	73.313	75.649	74.457	75.613
Pri okrožnem uradu za				
zavarovanje delavcev	73.313	75.649	74.457	75.613
Rudniki Trb. pr. dr.	9.551	9.623	9.981	7.380

Skupaj	82.864	85.372	84.438	82.993
--------	--------	--------	--------	--------

Kako bi rasla ponudba delovne sile, ako bi ne bilo emigracije in ako bi ostal tok v industriji isti kot predvojno? 82.800 89.300 90.938 97.438

Preobremenitev delovnega trga 4.038 6.500 14.445

Ta preobremenitev sili brezdvomno v industrijo in obrt, ne bo pa mogla najti tu zaposlitve in se mora obrniti v drugo smer.

Slovenska industrija in rudarstvo, ki zaposljuje danes okrog 50.000 delavcev, bi se morala v 7 do 8 letih podvojiti!

Ni nam treba poudarjati, da je potreben zato ogromen kapital in da so potrebni zato obenem veliki novi trgi.

Računati z industrijalizacijo v tej izmeri, da bi absorbirala industrija ves naš naravni prirastek, bi bila tudi pri drugačnih razmerah, kakor so današnje, utopijska.

Kam torej s prirastkom prebivalstva?

Ena možnost je, da ostane prirastek našega prebivalstva doma na deželi v poljedelskih poklicih. Ker pa se tudi v tem slučaju število in

malo ventila. Bolni ljudje, ki pa hočejo delavstvu dati zdravje! Kako bi! Več resnosti bi dejansko ne škodovalo. Prinašajte stvarne razprave!

V zadnjem času se je v nekem ljubljanskem dnevniku pojavil neki nov prijatelj slovenskega delavskega zavarovanja. Ker je o vseh stvareh tako dobro informiran, mora ta prijatelj brez dvoma izhajati iz vrst oseb, ki so zavarovanju blizu. In to je pri celi stvari najbolj žalostno. Res: varuj me prijatelj, sovražnikov se bom sam obranil, bi moglo reči zavarovanje.

Ako pogledamo, kako druge ustanove z vsemi sredstvi ščitijo in varujejo ugled svojih ustanov in kako resno in stvarno razpravljajo o težavah, ki ovirajo razvoj teh ustanov, mora biti nas sram. Niti naše lastne ustanove naj niso svete! Kako malo vidimo treznih in mirnih predlogov in nasvetov! Zavarovanje že itak ni poseben ljubljeneec kapitalizma, ako pa temu priskakujejo na pomoč še ljudje iz delavskih vrst, je res žalostno. Tolaži nas samo zavest, da bo delavstvo s takimi neresnimi »prijatelji« znalo obračunati. Zavarovanje naj se kritizira temeljito in vsestransko. To je koristno. Tudi poslovanje nosilca zavarovanja naj se kritizira, toda vedno tako, da to ni v nevarnost uspešnemu razvoju zavarovanja samega. Govori in piše naj se vedno čista resnica, tako kakor stvari so. Tendenciozne izmišljotine, pretiravanja, zavijanja ne morejo imeti čistih namenov. Za takimi kritikami se skrivajo drugi nameni. Sovražniki zavarovanja pa si manejo roke. Zavarovanje se omalovažuje in prezira, mesto, da bi pridobivalo na ugledu in spoštovanju cele javnosti. Mar »kritiki« mislijo pri takih napadih posnemati miselnost buržuazije, ki so z gospodom prijazni in stvarni, z revežem pa se poigravajo in mu upajo vse reči? Ali mislijo, da je naše delavsko zavarovanje tak revež, ki mora prenesti največje nevarnosti!

Dobro vemo, da naše delavsko zavarovanje ni popolno in da je do tega še dolga trnjeva pot. Želimo ga izpopolniti v splošno zadovoljnost.

Zato se veselimo vsakega truda, ki to stremljenje pospešuje in podpira. Odklanjam pa vse napade, ki niso tako po obliki kakor po vsebini v skladu s svetostjo zavarovanja in z njegovim velikim gospodarskim in soc. pomenom za delavstvo.

Človeku res že presedajo večne neslanosti, ki se prodajajo po raznih, tudi delavskih listih, ki niso niti najmanj sposobne koristiti stvari. Nasprotno. Zato smo te vrstice napisali.

obseg naših kmetij ne bi moglo povečati bi pomenilo to zmanjšanje števila porok in zmanjšanje naraščanja prebivalstva. Naše prebivalstvo bi se ne izseljevalo, zato pa bi tisti del njegove sile, ki se je prej izseljeval, odmiral.

Druga možnost je, da se prebivalstvo izseljuje. In sicer izseljuje ali v industrijske ali v poljedelske poklice.

Oboje naletava danes na težkoče. V prvem slučaju morajo rešiti inozemske industrije tudi za naše delavstvo dve nalogi: zbrati morajo za razširjenje industrij potreben kapital in razširiti svoj trg.

V drugem slučaju je treba manjšega kapitala. Tudi iskanje trgov tu ni tako važno, ker je razširjenje agrikulture najsolidnejši temelj za razširjenje novih trgov.

Eno pa je za vse slučaje brezpogojno potrebno:

Da raste paralelno z rastjo prebivalstva tudi obratni kapital, ki ga potrebuje naraščajoče prebivalstvo. Kjer tega paralelizma ni, tam mora priti do težkih kriz, ki se javljajo na eni strani kot brezposelnost na drugi kot stanovanjska kriza.

Ker je zaposlila vojna toliko oseb pri neproduktivnih delih, ni mogel biti zaposlen del produktivnih sil pri vstvarjanju produktivnih sredstev za naraščaj prebivalstva. Zato nove generacije naraščajo, — a ne najdejo stanovanj, kjer bi mogle stanovati in tovarn, kjer bi mogle delati. Zato sta brezposelnost in stanovanjska beda pojava svetovne krize. Ta kriza pa se bo lažje

Politični pregled.

Nettunske konvencije. Italija pritiska, da naš parlament ratificira nettunske konvencije, ki pa niso važne samo za Italijo, ampak mogoče veliko bolj za Jugoslavijo, saj urejuje vsa obmejna vprašanja, vsled katerih trpi predvsem naše prebivalstvo. Prvotno so radičevci razglašali, da ne bodo glasovali za nettunske konvencije. Svoje stališče so pa sedaj revidirali (kot vedno) in sklenjeno je, da se konvencije takoj predložijo narodni skupščini, kjer bodo ratificirane z glasovi vladne večine.

Skandalozne razmere v sodni upravi. Poslanec Stevan Kalember je v narodni skupščini ugotovil, da je v sodni upravi nastal popoln zaostoj in desorganizacija. V Gospiću n. pr. je 495 nekončanih pravnih in na stotine ljudi sedi protizakonito v zaporih. Lani je bilo v Gospiću pri civilnih sodiščih 3500 aktov nerešenih, pri kazenskih pa 1373. Upravni sodni anarhiji so baje krive strankarske razmere, ki so nastale z nastopom radikalno-radičevskega režima na Hrvaškem.

Izprememba finančnega zakona je bila sklenjena v narodni skupščini za čl. 289, ki se glasi sedaj: »Kot siromašne v smislu invalidskega zakona se smatrajo osebe, ki ne plačajo letno skupaj več kakor 20 Din na račun osnovnega neposrednega zemljiškega davka brez desetinskega pavšala na poslopja, trgovine in poklice, kapital in osebno delo. Dohodnina se všteje v cenzus od 20 Din samo tedaj, kadar ni podrejena nobenemu tu omenjenemu neposrednemu davku.«

Za politiko sporazuma se je na shodu v Beogradu izrekel Boža Maksimović in poudaril, da se je sporazumska politika pričela s Pašičevo inicijativo, ki je prinesla znane in zelo velike uspehe, če tudi še ne take, ki bi vse zadovoljili. Maksimović je mnenja, da mora skupščina delati in ni nobenega povoda za nove volitve. Mnenje Maksimovića je pametno, posebno kar se dela skupščine tiče. Vendar besede gospoda Maksimovića ravno vladnim strankam še niso segle do srca. Menda še ni bilo vlade, ki bi bila bolj nedelavna, kakor je vlada radikalov in radičevcev, katere podpiratelj je Maksimović, ki ve toliko povedati o — delu.

Borba med Pašičem in Jovanovičem se je zanesla tudi med radikalne organizacije in ni ostala omejena le na parlamentarne zastopnike. V Prilepu je sklical Pašičev prijatelj Čirković shod,

premagala tam, kjer je produktivnost delovne sile velika in težje tam, kjer je produktivnost delovne sile majhna, (bodisi vsled zaostale tehnike, bodisi zato, ker nima na razpolago prirodnih bogastev), lažje tam, kjer so centri politične moči, kakor tam, kjer jih ni.

Ker je tako, bo silil življenjski nagon prebivalstvo Slovenije verjetno tudi v bodoče v tuje kraje, kakor je bilo to v predvojnih letih.

Nemogoče in brezmiselno bi bilo, ako bi hoteli tak razvoj ovirati, posebno, ker ni pričakovati, da bi se mogla naša industrija tako razviti, da bi mogla vzdržati ves naraščaj našega prebivalstva.

Več koristi bo, če pogledamo dejstvom v obraz in mislimo na to, kako bi spremljali naše sinove v tujino, da ne bodo tavalj okrog zapuščeni in sami sebi prepuščeni.

Sentimentalna ljubezen matere, ki hoče imeti deco vedno okrog sebe in je ne pusti v svet za kruhom je morda razumljivo, — vprašanje pa je, če je to prava ljubezen.

Sila življenja goni deco vendarle za kruhom. To pa brez načrta in zaščite od doma, ki se je bal pogledati resnici v obraz.

Vsi tisti, ki hočejo imeti domovino večjo, naj se dobro zavedajo: da za večjo domovino ne zadostuje samo večje število prebivalstva in da tvorijo nujen predpogoj večje domovine: večja produkcija, več obratnih sredstev, v zadnjih posledicah, več zemlje.

katerega mu je pa onemogočil Jovanovičev prijatelj Vasilja Trbič. Na shod je prišlo večje število Jovanovičevcev, ki so z žvižganjem in vpitjem onemogočili, da bi govoril Trbič. — V Zagrebu je občni zbor radikalne organizacije tudi potekel v znamenju prepira med Pašičevci in Jovanovičevci.

Radičev opomin. Pri sestavi sedanje vlade je Uzunović obljubil Radičevim delegatom, da bo v gotovem času iz vlade izstopil minister dr. Nikič. Po pisavi radičevskega »Doma« je ta termin že zdavnaj potekel in dr. Nikič je še vedno v vladi. »Dom« zato opozarja Uzunovića na dano obljubo in zahteva takojšnji dr. Nikičev izstop, ki že zdavnaj več ne pripada HSS in je le eksponent radikalov. Koliko bo zalegel Radičev opomin, bo mo videli.

Strokovni vestnik.

Ustanovni občni zbor Narodno strokovne zveze na Viču. V nedeljo, dne 6. junija t. l., se je vršil ob 16. uri dopoldne v dvorani Sokolskega doma na Viču ustanovni občni zbor Narodno strokovne zveze za Vič-Glince-Rožno dolino. Občnemu zboru, ki je bil zelo dobro obiskan, je predsedoval predsednik pripravljalnega odbora tovariš **Zmago Felicijan**, ki je po otvoritvi zбора pozdravil navzoče, posebno zastopnika Izvrševalnega odbora tov. strokovnega tajnika Kravosa in zastopnika Narodnega kluba Delavske zbornice tov. Val. A. Urbančiča. Po pozdravu je opisal tov. predsednik delo pripravljalnega odbora in opisal potrebo dobre strokovne organizacije. Njegovo daljše izvajanje so vzeli zborovalci z odobravanjem na znanje. Prečital je na to pravila, poslovnik in razredno tabelo, katero je zbor soglasno odobril. Po odobrenju pravil je povzel besedo strokovni tajnik tov. **Vladimir Kravos**, ki je v enournem govoru očrtal položaj našega delavstva ter dokazoval nujno potrebo po močni in enotni organizaciji vsega narodno in socialno čutečega delavstva. Opisal je pogubonosno delo klerikalizma in internacijonalizma. Delavstvo se je pričelo probujati in se to dejstvo zrcalilo v neprestanih medsebojnih prepirih in razcepil, ki kaže nezadovoljstvo mas do svojih voditeljev in je dovedlo do tega, da je delavstvo v masah zapustilo internacijonalce in klerikalce. Medtem ko se pri nasprotnikih bje medsebojni boj, je narodno in socialno delavstvo stopilo pod en prapor, ki bo zbral vse domače delavstvo pod svoje okrilje. Govornik se je bavil nadalje z vsemi strokovnimi vprašanji in je ob zaključku čestital pripravljalnemu odboru na dosedanjem delu ter pozival novi odbor, ki bo izvoljen, da gre neustrašeno na delo za dobrobit domačega delavstva. Izvajanje govornika je bilo sprejeto z burnim odobravanjem. Za njim je dobil besedo zastopnik Narodnega kluba tov. **Valentin Urbančič**, ki je poudarjal pomen in važnost Delavske zbornice in opisal delo in naloge Narodnega kluba. Pozval je vse navzoče, da se ob vsaki potrebi in priliki obračajo na Narodni klub, ki bo njih želje predložil najvišji delavski instanci, Delavski zbornici. Zastopnik Narodnega kluba je bil viharo pozdravljen in njegov govor aklamiran. Sledile so na to volitve in je bil soglasno izvoljen naslednji odbor: predsednik tov. **Zmago Felicijan**, odborniki: **Bačar, Franjo Drašler, Stane Oblak, Ivanka Železnik, Jože Vrhunc in Franci Brodnik**. V nadzorstvo pa: **Bambič, Jože Križnar, Fr. Železnik in Krista Oblak**. Po volitvah se je novizvoljeni predsednik zahvalil v imenu celega odbora za zaupanje in zagotavljal, da bo odbor zastavil vse svoje sile, da bo Narodno strokovna zveza na Viču rasla in se razširila ter zbrala v svoj krog vse poštene narodno in socialno čuteče domače delavce. Nič več ne bo slepomišenja s strani raznih internacijonal in klerikalizma, ker je prišel dan, da je delavec dobil samozavest in stopil v svojo edino pravo organizacijo, ki bo znala ob vsaki priliki in času zastopati njegove interese. Ob splošnem navdušenju za Na-

Pakt prijateljstva med Jugoslavijo in Francijo bo podpisan baje še koncem tega meseca, četudi se je trdilo, da so se vsled italijanskega pritiska razbila pogajanja. Pakt se slovesno podpisuje v Parizu. Navzoč bo tudi naš kralj.

Med Jugoslavijo in Albanijo vladajo zadnji čas precej napete razmere. Albanija je iskala v inozemstvu posojila in je v to svrhu stopila v stik tudi z Beogradom. Albanija pa ni našla posebne naklonjenosti v Beogradu in se je zato obrnila na Italijo, ki ji je pa takoj nudila pomoč. Gotovo ni v interesu naše države, da nam sedaj meji italo-filski Albanec, mesto, da bi imeli naklonjenega in strpljivega sosedo. Naklonjenost sosedov se mora ohraniti in če drugače ne gre tudi za ceno — posojil.

rodno strokovno zvezo je tov. predsednik zaključil lepo uspelo zborovanje. — Popoldne se je vršila na vrtu Sokolskega doma lepo uspela vrtna veselica, na kateri je sviral tamburaški zbor mladinske sekcije »Unije« iz Ljubljane. Za svoja izvajanja je žel obilo pohvale in priznanja. Veselice se je udeležilo lepo število občinstva in tako podprlo naš novi pokret na Viču. Veselica je končala v miru brez vsakih incidentov in je odboru le čestitati na tako uspeli prireditvi.

Sladki vrh pri Št. Ilju. Tukajšnja podružnica priredi v nedeljo, dne 13. t. m., ob 2. uri popoldne članski sestanek, katerega se udeleži strokovni tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Na dnevnem redu je poročilo o delavskem pložaju in o nalogah naših podružnic. Vabimo vse člane, da se tega važnega sestanka udeležijo polnoštevilno in točno. Sestanek se vrši v gostilni g. Franca Roškarja na Sladkem vrhu.

Ruše pri Mariboru. V ponedeljek, dne 14. t. m. priredi tukajšnja podružnica »Unije« ob 6. uri zvečer v prostorih gostilne pri Šmidhoferju članski sestanek, na katerem bo poročal strokovni tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Na dnevnem redu je poročilo o stanju našega delavstva in o nalogah naše podružnice, zato je dolžnost vseh članov, da se tega sestanka točno in polnoštevilno udeleže.

Ptuj. Podružnica Narodno socialne strokovne zveze priredi v torek, dne 14. t. m., ob pol 8. uri zvečer v prostorih Narodnega doma širši članski sestanek, na katerem bo poročal strokovni tajnik tov. Kravos o aktualnih delavskih vprašanjih in o naših bodočih nalogah. Na ta sestanek so vabljeni vsi člani NSSZ in »Unije«. Z ozirom na važnost sestanka prosimo polnoštevilne in točne udeležbe.

Moste pri Ljubljani. V četrtek 10. t. m. se je vršil v Mostah sestanek pripravljalnega odbora Narodno strokovne zveze za Moste in okolico. Na sestanku je poročal strokovni tajnik tov. Kravos, ki je obrazložil pomen in namen strokovnih organizacij, posebno Narodno strokovne zveze. Na sestanku se je izvolil pripravljalni odbor, ki bo skrbel, da se v najkrajšem času ustanovi podružnica NSZ za Moste.

Jesenice. Jeseniška podružnica NSSZ sklicuje za nedeljo, dne 20. junija t. l. ob 9. uri dopoldne v prostorih »Bratstva« pri Vipavcu na Savi strokovni shod. Dnevni red: Enotna fronta narodnega delavstva. Narodno strokovna zveza in njeno stališče napram drugim organizacijam. Poroča tov. dr. Joža Bohinjec iz Ljubljane. Vabimo vse naše člane ter ostalo narodno in socialno čuteče delavstvo, ki stoji danes izven organizacije, da se tega važnega shoda polnoštevilno udeleži. — Podružnica sporoča svojim članom, da uraduje podružnični tajnik vsako nedeljo in praznik od 10. do 12. ure dopoldne v prostoru »Bratstva«, kjer se vpisujejo novi člani in se plačuje članarina. Ker blagajnik ne more pobirati članarine od poedincev, naj se vsi zgledajo ob nedeljah ali praznikih v lokalu in naj poravnajo članarino. Zamudniki ne bodo prejeli strokovnega lista,

kar bo v njihovo škodo. V kratkem vpeljemo uradne ure tudi ob delavnikih, da ne bo potem raznih izgovorov in da se vpelje enkrat red v organizaciji. — Prihodnja odborova seja se vrši v nedeljo 13. t. m. ob pol 10. uri dop. v lokalu »Bratstva«. Vsled važnosti dnevnega reda naj se iste udeležijo vsi odborniki. — Tajnik.

Hrastnik. V nedeljo 13. t. m. se vrši ob pol 4. uri popoldne v gostilni Dolinšek sestanek, ki ga sklicuje Narodno strokovna zveza. Na sestanku poroča predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan. Vabimo vse člane in prijatelje, da se udeležijo tega sestanka polnoštevilno.

— **Zveza jugoslovenskih mest.** Zagrebški župan je izdelal načrt za ustanovitev zveze jugoslovenskih mest, katerega je poslal beogradskemu županstvu v proučevanje.

— **Prezident Masaryk in poslanik Jan Šeba častna občana Kragujevca.** Prezident Masaryk je mestu Kragujevcu podelil za junaštva v svetovni vojni — vojni križec. Izročitev visokega odlikovanja se je izvršila najslovesneje. Češkoslovaški so prirejali Srbi viharne ovacije. Kragujevaški mestni svet je izvolil prezidenta Masaryka in češkoslovaškega poslanika v Beogradu Jana Šebo za častna občana.

Po drugih državah.

Češkoslovaški parlament. Budžetni odbor narodne skupščine je pričel razpravljati o novih carinskih uredbah. Poročilo odbora bo še ta teden predloženo narodni skupščini. Pri razpravi o carinah bo prišlo med socialističnimi in agrarnimi skupinami do velikih sporov. Kakor se poroča, bo zboroval češkoslov. parlament do konca tega meseca, nakar bo odgojen do jeseni.

S preobratom, ki ga je izvršil Pilsudsky na Poljskem in ki je končal za voditelja uspešno, še ni končana ljuta strankarska borba. V raznih pokrajinah je morala vlada proglasiti izjemno stanje, da ne izbruhnejo vsled političnih sporov resni nemiri. Sicer pa tudi ni nič čudnega, če vlada v poljskem javnem življenju velik kaos. Na Poljskem je 94 političnih strank, od katerih ima 41 strank svoje predstavnike v parlamentu. Poslanci teh strank so združeni v 20 parlamentarnih klubih. Desnica (skrajni konzervativci) imajo skupaj 164 poslancev in 47 senatorjev. Centrum (klerikalci) imajo 57 poslancev in 12 senatorjev. Levica ima 136 poslancev in 18 senatorjev. Izmed teh je 71 kmetov in 64 delavcev — poslancev. Kmetje se dele na pet klubov; delavci na 3 klube in sicer: narodni delavci, socialni demokrati in komunisti. Komunističnih poslancev je samo 6 in še izmed teh sta bila samo 2 izvoljena, dočim je ostalih četvero poslancev prestopilo h komunistom iz drugih strank. — Razumljivo je, da je delo v parlamentu, ki šteje 20 poslanskih klubov in ki nima nobene večje homogene stranke — zelo težko. Levica je podpirala nastop Pilsudskega. Sedaj bi rada levica tudi v parlamentu nadaljevala svojo borbo proti konzervativnim elementom. Borba ji je pa znatno otežkočena, ker ne razpolaga z večino. Levica zato zahteva razpust parlamenta in nove volitve, od katerih si obeta zmagovite uspehe.

Locarnski dogovor je francoski senat ratificiral s 277 proti 6 glasovom.

Reakcija v Nemčiji. Veliki kapital v zvezi z agrarci na vse načine poskuša, da ustanovi veliki meščanski blok. Namen novega bloka bi bil polagoma demontirati republikansko ustavo in ustvariti vse predpogoje, da se vrne Kaiser. Blok bi

bil naperjen proti strankam leve, predvsem proti socialnim demokratom in komunistom, združeval bi pa vse nemške meščanske stranke od nemških nacionalistov do centroma. Aktivnost velikega kapitala pri ustanavljanju meščanskega bloka je razgibala tudi delavske mase, ki zahtevajo od svojih strank vedno bolj levičarske ukrepe, republikansko politiko, boj proti monarhistom in velikemu kapitalu. Vsekakor postajajo v Nemčiji politične razmere vedno bolj napete. Nič bi ne bilo presenetljivega, če bi izbruhnil državni udar te ali one nezadovoljne skupine. Zadnji čas je berlinska policija odkrila ogromne zaloge streliva in pušk, ki so bile v posesti monarhistov in na razpolago — za vsak slučaj. Tudi komunisti in soc. demokrati ne bodo brez obrambnih sredstev — šaj so navajeni revolucionarnih pohodov. Tako je v Nemčiji vse prav lepo pripravljeno za — meščansko vojno. Sedaj ko se Nemci ne morejo več pretepati s celim svetom, se bodo topli med seboj, ker tepsti se morajo!

Francoska vlada se nahaja zopet v kritičnem položaju, to pot radi odredb v zaščito franka. Sodi se, da je rekonstrukcija vlade neizbežna.

Socialistična zmaga v Mecklenburgu. Pri pokrajinskih volitvah v Mecklenburgu so dobili socialni demokrati 17, komunisti 3, dočim so dobili nacionalisti le 10, ljudska stranka 4 in vse ostale stranke 3 mandate. Pokrajinska vlada bo s tem prešla v socialistične roke. Volitve v Mecklenburgu so pokazale, da je med nemških volilstvom zaznamovati preokret na levo. Pri mecklenburških volitvah je posebno ljudska stranka izgubila veliko glasov.

Razlastitev knežjih posestev v Nemčiji. Dne 20. t. m. se vrši v Nemčiji plebiscit o zakonskem predlogu socialnih demokratov in komunistov, po katerem se bi imela izvršiti razlastitev posestev bivših knežjih rodov. Razlastitev bi se imela izvesti brez odškodnine. Če hoče biti plebiscit zaključen s pozitivnim uspehom, mora za socialistični predlog glasovati 20 milijonov volilcev. Desničarski krogi, ki so proti brezodškodninski razlastitvi, so v velikih skrbah, če dobi socialistični predlog 20 milijonov glasov.

Tedenske vesti.

— **Otvoritev palače mednarodnega urada dela.** V prisotnosti švicarskega zveznega predsednika in raznih zastopnikov držav je bil dne 6. t. m. v Ženevi otvorjen novi dom Mednarodnega urada dela.

— **V tednu od 30. maja do 6. junija** se je vršila proslava treznosti po celi Jugoslaviji. Proslavo so organizirala tudi vojaška društva. Posebno se je odlikovalo vojaško društvo »Pobuda« v Novem Sadu oz. Petrovaradinu pod vodstvom hrabrega narednika g. Puškareviča.

— **Strokovni izpiti v poštne ministru.** Od priglasenih 50 kandidatov je napravilo v poštne ministru le 19 kandidatov strokovni izpit z zadovoljivim uspehom. Vzrok, da ni več kandidatov napravilo izpit, ni samo v tem, da so bili kandidati slabo pripravljani, ampak tudi v tem, da so predpisi za polaganje izpitov skrajno površni in ni nikjer točno označena tvarina, iz katere se mora polagati izpit. Organizacije nameščencev bi morale tudi temu vprašanju posvetiti vso pažnjo in zahtevati korenite remedure.

— **Prometni minister bo inspiciral** tekem tega meseca slovenske in hrvatske železnice.

— **Aretiran poslanec.** Beograjski žandarm je aretiral zemljoradniškega poslanca Dragotina Vujića brez pravega vzroka in navzlic temu, da se je poslanec skliceval na svojo imuniteto. Šel je na policijskem komisarijatu so izpustili poslanca. Škandalozni slučaj je vzbudil v parlamentu veliko ogorčenje.

— **Šolsko polikliniko** dobi tudi Sarajevo. Glavni namen šolske poliklinike bo, da deluje preventivno, nudeč deci zdravstvene nasvete in zdravila ter pošiljanje dece v razna okrevališča.

— **Ponesrečen avijatik.** Pri poskusnem letu je padel v Novem Sadu z aeroplanom na tla avijatik Slovenec Ivo Šuman in se ubil. Pogreb se je vršil v Beogradu.

— **Deficit sarajevske občine** vedno bolj narašča, ker so proračunjeni dohodki izostali. Prve štiri mesece je imela občina 1.200.000 dinarjev manj dohodkov, kakor v istem času lanskega leta. Uvoz življenskih potrebščin je zelo padel, kakor tudi uvoz alkohola. S tem so se pa tudi zmanjšali dohodki davščin, ki so naložene na te predmete.

— **Število prebivalcev v Zagrebu.** Po zadnji statistiki šteje Zagreb 135.000 prebivalcev.

— **Sprejem učencev v prometno-železniško šolo.** Prometno ministru je odredilo, da se letos sprejme v državno prometno-železniško šolo okoli 100 novih učencev. Kandidati za to šolo se morajo izkazati, da so dokončali najmanj 6 razredov gimnazije ali realke, da so dosegli že 16. leto, a niso stari nad 20 let. Pouk v tej šoli traja eno leto. Prošnje je treba poslati na upravo državne prometne železniške šole v Beogradu do 15. julija t. l.

— **Nov davčni zakon,** ki bi naj popravil velike krivice prečanom, zlasti pa nam Slovencem, z izenačenjem plačevanja direktnih davkov v vsej državi, je za pokrajine stare Srbije jako trd oreh. O stvari se govori zadnje čase že veliko in tudi obljubuje se, a človek dobi utis, da iz vsega ne bo nič. Radikali se tega vprašanja boje, ker bi v Srbiji malo zavriščalo, pa tudi Hrvatom se ne mudi. — Sicer pa tudi z novim davčnim zakonom nam ne bo dosti pomagano, vsaj za srednje in male davkoplačevalce ne. Izvedeno bo le del doslednosti, da bo zginil iz sveta tudi separatizem tolikih davčnih sistemov v drugače centralistično urejeni državi. Dosedanji eksistenčni minimum, ki je bil davka prost, se v zakonskem načrtu baje ne omenja — torej ga ne bo in bo obdavčen vsak groš tudi zadnjega delavca in najslabše plačane delavke. Sicer je zadnje čase pri nas tudi ta razred plačeval trde davke z upeljavo davka na ročno delo, vendar bi človek z normalnimi možgani mislil, da bodo davke na ročno delo z novim davčnim zakonom, ki itak nikogar ne izvzema, odpravili. Toda pri nas je vse mogoče in mogoče hočejo tudi davke za ročno delo obdržati še dalje. Proti temu bi se moralo upreti v parlamentu vse, kar ima za malega človeka in delavca količkaj srca. Na žalost je takih bore malo. Delavskih zastopnikov v parlamentu sploh ni in tako je delavstvo pri tako važnem vprašanju brez besede.

— **Gospodarsko odlikovanje.** Pri volitvah centralnega odbora Unije mednarodnih svetovnih velesojmov v Milanu je bil poleg delegata velesojma v Leipzigu in Bordeaux soglasno izvoljen v centralni odbor tudi predsednik Ljubljanskega velesojma g. Franjo Bonač. To odlikovanje, ki je bilo izkazano predsedniku Ljubljanskega velesojma, je znak uvaževanja naše gospodarske institucije v inozemstvu.

— **Znižana vstopnina** na VI. Ljubljanskem velesojmu od 26. junija do 5. julija 1926. Da se omogoči obisk te naše največje narodno-gospodarske prireditve prav vsakemu, je sklenila uprava velesojma, da se zniža vstopnina za obisk letošnjega velesojma. **Permanentna legitimacija,** ki upravičuje do poljubnega vstopa na velesojem in tudi zvečer na vinski oddelek, in katere posestnik je deležen polovične voznine na vseh osebnih in br-zovlakih in parnikih (razven S. O. E.), je veljala prejšnja leta 50 Din, letos pa stane samo 30 Din. Legitimacija se že dobi v predprodaji v uradu Ljubljanskega velesojma, pri Putniku, v Ljubljanski kreditni banki in pri Josip Zidar, Dunajska cesta v Ljubljani. Legitimacije prodajajo tudi večji denarni zavodi, tujsko prometna društva in trgovske, obrtne in industrijske organizacije v vseh večjih krajih po državi, kakor tudi pri velesojmskih zastopnikih. **Vstopnice** za enkratni vstop so po 10 Din, Rodbinska vstopnica stane 20 Din in upravičuje do enkratnega vstopa, 3 oseb skupno, članov rodbine na velesojem.

— **To naj bo socijalno pravično?** Pri Trboveljski premogokopni družbi je za vsakega upravnega svetnika določeno letnih 60.000 Din honorarja. Te lepe vsotice dobe gospodje izplačane zato, da nosijo ime »upravni svetnik«. Druga dela, dolžnosti ali odgovornosti nimajo. In če bi vse upravne svetnike prešteli, bi jih našli lepo število, letna vsota za te honorarje pa je velikanška. Ubogi rudar se muči pod zemljo, trpi lakoto in žejo, požira strupeni zrak, si kvari zdravje, je izpostavljen vedno nevarnosti za življenje in ne sme zamuditi nobene urice dela, če hoče, da prisluži letno vsaj četrti del tega, kar dobi upravni svetnik — za nič.

— **Kolosalno napredovanje radlo-telefonije v Nemčiji.** Radio-postaje se množe v Nemčiji, kakor gobe ob deževju. Prvega maja so šteli 1.237.066 postaj. Samo v aprilu jih je prirastlo 31.756. Če bo šlo v tem tempu naprej, bo imela v Nemčiji v kratkem vsaka družina svoj radio. Radio pa se od dne do dne tudi znatno izpopolnjuje, akoravno svet vsega ne izve, kar je iz trgovskega stališča čisto umljivo. Ravno za letošnjo jesen je baje pričakovati raznih iznenadenj. — Pri nas smo v tem oziru pač precej zaspani. So pa tudi letne takse, ki jih je določila poštna uprava pretirano visoke, kar čisto gotovo ni v interesu razvoja stvari in tudi ne v interesu razvoja trgovine in industrije z radio-predmeti. Ko bi bile takse nižje, bi si radio-napravo omislili tudi razni delavski sloji, kar bi znatno vplivalo na vzgojo, varčevanje, treznost in izobrazbo.

— **Ponovni strahovit padec franka,** ki se je nepričakovano pojavil te dni, je napravil francoski vladi mnogo skrbi. Od zadnjega padca, ki se je kmalu popravil, so storili vse možne korake za stabilizacijo. Šli so celo tako daleč, da so ustanovili zavode za zbiranje prispevkov v osiguranje valute. Pa vse ni pomagalo, frank je ponovno katastrofalno padel. To so slabi znaki za Francijo poleg tudi drugih gospodarsko in politično neprav rožnatih razmer.

Ljubljana.

— **Francoski gostje v Ljubljani.** Pod vodstvom senatorja departmana Rhone g. Chazetta, senatorjev departmana Isere gg. Valliera in Breniera ter poslanca in župana Grenobla g. Mystrala je skupina 280 Francozov obiskala Beograd, kjer je bila najpriskrnejše sprejeta. Na poti v svojo domovino so se Francozi ustavili tudi v Ljubljani za štiri ure, kjer so bili prav tako kot v Beogradu najpriskrnejše sprejeti.

— **Gluhonemnica v Ljubljani** bo sprejela za prihodnje šolsko leto zopet več novih gojencev. Prošnje je vložiti že do 15. julija t. l. Ostalo je razvidno iz razpisa v »Uradnem listu« št. 51.

— **Podražitev moke in kruha.** Kar čez noč se je v torek podražila moka in kruh za 25 par. Za prihodnji teden se napoveduje baje ponovna podražitev za nadaljnjih 25 par in zna Bog za koliko še. Vprašamo se, kaj je temu vzrok? Saj so poročila o letošnji žetvi v splošnem zelo ugodna. Res imamo nevihte in deževja, toda lokalno — danes tukaj, jutri tam. Kruh je bil itak že dosti drag in vsakdo je računl na pocenitev, ali vsaj, da ostane sedanja cena.

— **Vidovičev klub v Ljubljani** sporoča vsem interesentom, da je podaljšana doba za vpis v dopisno šolo do 1. julija t. l. Dopisna šola za odrasle daje vsakomur možnost, da absolvira vso gimnazijsko snov v dveh letih in to po posebni učni metodi potom učnih zvezkov. Radi lažjega učenja, je ljubljanski Vidovičev klub otvoril večerne učne tečaje, ki se vršijo vsak večer razen sobote od 7. do 9. ure v deški ljudski šoli na Ledini. Ti tečaji so popolnoma brezplačni. Vse informacije za to šolo daje tajnik kluba tov. Vladimir Kravos, Ljubljana, Narodni dom. Za pismene odgovore je priložiti znamko.

— **Obiskovalcem ljubljanskega velesejma.** Velesejem je institucija, ki po svojem ustroju skrbi za trgovska zblizanja in ki nudi skrbno organi-

zirane razstave, ki seznanjajo obiskovalce z najmodernejšimi pridobitvami vseh vrst gospodarskega značaja. Posebej bo v letošnjem letu preurejena higijenska razstava, zanimiva in pomembna razstava »Slovenska žena«. Uprava je letos znižala permanentne legitimacije na 30 Din. Kakor druga leta tudi letos nudi legitimacija polovično vožnjo na vseh naših železnicah. Družinske vstopnice za tri osebe, in sicer za enkratni obisk velesejma se dobe za 20 Din, običajne za enkratni obisk posamezni osebi pa 10 Din.

— **Akademija društva »Treznosti«,** ki je bila preteklo nedeljo preložena, se vrši prihodnjo nedeljo 13. junija ob 10. uri v kinu Matica. Vstopnice, ki so že kupljene, veljajo za prihodnjo nedeljo. Vstopnice se še vedno dobe v predprodaji pri blagajni v kinu Matica.

Maribor.

— **Resen opomin neurja v Mariboru.** V ponedeljek, dne 7. t. m. je sicer tako varni Maribor kar dvakrat eno popoldne obiskala huda nevihta. Prva nevihta po drugi uri popoldne je prinesla samo nad mesto in okolico na levem bregu Drave nenavadno debelo točo. Nekateri vinogradi so bili kakor s snegom pokriti. Druga hujša nevihta je sledila dve uri pozneje. Nad eno uro je bilo, kakor bi se bil oblak utrgal. Ker je toča popreje razklestila toliko vejevja, je voda z blatom in vejevjem kmalu po izbruhu naliva zamašila vse dotoke v mestne kanale. In tedaj je spodnjemu delu mesta zagrozila od dveh strani nevarnost, na katero dosedaj sploh niso mislili. Iz doline desno, kjer se nahajajo znani trije ribnjaki, je voda prodrla jezove, drla preko parka, ondi prepolnila na robu parka se nahajajoči ribnik, iz katerega se je voda razlila po bližnjih ulicah, ter liki divjemu potoku drvela proti spodnjemu delu mesta, kjer je spodnji del Vetrinjske ulice in Jurčičeve ulice zalila. Druga nevarnost je izbruhnila levo parka od nemiške Kalvarije po potoku, ki je strašno narastel, se zajezel pri iztoku v kanal ter bruhnil preko ceste v park, kjer je ponekod strahovito razdejal pota. Obenem je zaril tudi celo Trubarjevo ulico. K sreči se je nesreča zgodila podnevi, sicer bi bila nastala neizogibna katastrofa za celi spodnji del mesta. — Ni naš namen opisavati podrobnosti tega nepričakanega neurja, ampak opozoriti hočemo v imenu javne varnosti celega mesta vse pristojne oblasti, da je skrajni čas, da se iz tega tekom dveh let že drugega opomina zganejo in ob sodelovanju mestne občine in sosednje občine Krčevina takoj vse ukrenejo, kar je v človeških močeh, da se izogne katastrofi. Predvsem je treba regulacije potoka iz Kalvarije in zanesljivejših utrd ribnjakov.

— **Nezgodna na Dravi.** Na Dravi nad Mariborom bi se bila v soboto kmalu pripetila težka nesreča. V nekem čolnu se je vozila večja družba izletnikov, ki so se naužili poprej korajže. Pri Duplaku so po neprevidnosti zavozili v brod, ki vozi čez Dravo, čoln se je prevrnil in vsi so splavali po deroči reki. K sreči je brodar hitro odpel čoln in še pravočasno rešil spokornjene veseljake in veseljakine.

— **Narodno gledališče.** Zadnji čas se dela s polno paro. Drama je vprizorila premijero »Kozarec vode«, kjer smo med drugimi zopet občudovali v važni vlogi gospo Bukšekovo, zlasti pa krasno uspelo režijo g. Železnika. Premijera bi bila napravila čast tudi večjemu gledališču. — Počastili so nas tudi ljubljanski pisatelji in prijatelji Cankarja, ki so nam v gledališču priredili nepozabni Cankarjev večer.

Sava — Javornik.

— **Podružnica Sv. Cirila in Metoda Sava-Javornik** je imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo 6. t. m., ki pa je bil zelo slabo obiskan. Neznano nam je, kje tiči vzrok, da je za tako koprstno družbo, ki nam vzgaja mladino in skrbi za naše brate izven meja, tako malo zanimanja. G. predsednik Joško Svetlin je podal poročilo, ki se je z odobravanjem vzelo na znanje. Ravnotako

se je odobrilo tajniško poročilo. Nadvse vzorno pa je podal svoje poročilo blagajnik g. Sablatnik, ki je imel težko nalogo, voditi letošnjo blagajno, ker je družba imela ogromne stroške s popravitvami škarp pri šoli itd. Celoletni izdatki so znašali 18.476 Din. Izrekla se je zahvala jeseniški občini, ki je darovala v skupnem 4000 Din, Koroška Bela 1000 Din ter še več darovalcev z večjimi in manjšimi prispevki. Vsi navzoči so izražali zadovoljstvo nad delom g. Sablatnika, ki pa je odklonil ponovno izvolitev blagajnikom. Izvoljen je bil z nekaterimi novimi odborniki dosedanj odbor na čelu mu g. Joško Svetlin. Želimo, da bi novi odbor ravno tako z uspehom delal, kot je bil to slučaj v pretečenem letu. Našemu narodno zavodnemu delavstvu pa naj bo sveta naloga, da se za to prekornostno družbo, ki nam ravno na Jesenicah vzgaja deco, nekoliko več zanima in ji posveti vso potrebno pažnjo. Z.

Smernice Vidovičevega kluba in šole v Ljubljani.

V svesti si, da je temeljita izobrazba eno največjih bogastev naroda in posameznika, je ustanovil v Sarajevu Miljenko Vidovič svojo srednjo šolo. Ker Slovenci sami za enkrat še ne utegnemo začeti samostojne šole in samosvojega pokreta, smo se priključili Vidoviču. Naša sedanja šola je samo pomoč slovenskim učencem Vidovičeve dopisne šole.

Naš daljni cilj pa ostane: ustanoviti pristno slovensko srednjo šolo in slovenski prosvetno-vzgojni pokret v okviru Vidovičevih načel.

V Sloveniji se je vršilo in se še vrši ogromno prosvetno, manj vzgojno delo. Vendar so to raztresena hotenja, ki ne prinašajo zaželjenih uspehov.

Slovenski narod in slovenski človek mora vzrasti sam iz sebe in tvoriti v svojem bistvu in hotenju popolno enotnost.

Zlasti delo raznih ljudskih visokih šol je pokazalo, da je predhod od osnovnošolske izobrazbe kljub samoizobrazbi prevelik in da mora posredovati med višjo stopnjo najprvo celotni srednješolski nauk, ki je v svojem jedru prvovrstna enota. Šele absolventu ljudske srednje šole je mogoče razumeti in popolnoma prevzeti sodobne kulturne težnje.

Da je mogoče srednješolsko snov predelati v zadosti širokem in globokem obsegu v dveh letih, izhaja iz sledečih razlogov: učenci so odrasli in imajo veliko življensko izkušnjo ter izobrazbo; stoječi sredi življenja vedo ceniti vrednost prosvete in duhovne popolnosti, manjka jim le sistematičen pregled in enoten vidik klasične izobrazbe in vzgoje.

Ti učenci, po življenju zreli možje, si žele izobrazbe in omike in so globoko hvaležni zanjo ter zlasti vredni nje razširjevalci in apostoli.

Prišli so časi, da je človeku, možu slovenske korenine, potrebna srednja šola, kakor mu je včasih zadostovala osnovna.

Gre za čim višjo kulturno in etično izobrazbo vsakega Slovenca, in še posebej vsake Slovenke, za čim višjo kulturno stopnjo slovenskega naroda in za čim večje harmonično duhovno bogastvo izvirne slovenske kulture.

To so naše smernice.

V Ljubljani, dne 3. junija 1926.

Odbor Vidovičevega kluba: Hugo Bajuk, abs. phil., predsednik; Stevo Lehpamer, drž. uradnik, podpredsednik; Vladimir Kravos, strokovni tajnik, tajnik; Ivan Zorjan, uradnik OUZD, blagajnik. **Učiteljski zbor:** Hugo Bajuk, abs. phil., voditelj in učitelj slovensčine in zgodovine; Franjo Ančik, akad. slikar, učitelj opisne geometrije; Angela Kravosova, učiteljica za francoščino in srbohrvaščino; Ciril Arko, stud. phil., učitelj matematike, fizike in zemljepisja; Vinko Bernik, stud. chem., učitelj kemije in latinščine; Borut Vrščaj, stud. med., učitelj prirodopisja.

Pogovor o tem in onem.

Lahko in hitro očetovstvo.

V znani kaznilnici Steinhof na Dunaju sedi že preko petih let neki kaznjenelec — zakaj je postranskega pomena — ki je spočetka vsled hrepenenja po svoji mladi ženki težko prenašal muke svojega jetništva. Hrepenenje je bilo tako silno, da je čez leto dni poizkusil ubežati in uspelo mu je. Tekel je naravnost k svoji ljubljeni ženi.

Doma ga je čakalo majhno presenečenje. Ver-na ženica je porabila odsotnost svojega moža — otrok še nista imela — in se potrudila, da ne bi ostala osamljena in mož je pribežal domov prav v času, da na lastne oči vidi, kako se je pomnožila njegova rodbina za enega člana, ne da bi se moral on za to kaj potruditi. Tega dejstva seveda ni bil posebno vesel. Vrnil se je prostovoljno v kaznilnico ter vložil tožbo na ločitev zakonske zveze.

Ko se je s srečnim porodom rešila svoje osamljenosti, je hitela ženica v zapor, da si od moža izprosi odpuščanje. Posrečilo se ji je, ko je s solzami v očeh zatrčila možu, da je »mala Herminka itak umrla« in da si brez njegovega sodelovanja ne bo nabavila druge. Mož je preklical tožbo na ločitev in odsedel svojo kazen, pri čemer si je pustil poročati, da je doma vse v redu in da živi žena kot samostanska nuna. Čez štiri leta je ženica umrla in mož jo je bridko obkloval in plakal bi za njo še danes, če ne bi —

Nekega žalostnega dne je namreč dobil žalujoči vdovec dopis dunajskega varuštvenega sodišča z vprašanjem, kaj da naj se zgodi z njegovimi tremi zakonskimi otroci, ki so ostali po smrti njegove verne žene brez zaščite in brez vsakih sredstev. Presenečenje zakonskega »očeta« ni bilo niti majhno, niti radostno. Izkazalo se je, da mala Herminka ni umrla, temveč, da se je celo razmnožila za dva nadaljna bratca. V kaznilnici Steinhof je nastala zmešnjava. V enolično sivino vsakdanjega življenja je posijal žarek hudomušnosti in škodoželjnega razpoloženja, jetniške celice odmevajo od dovtipov in govorenja o zvestobi soprog in o lahkoti, kako se postane hitro nekolikokratni »zakonski« oče.

Konec zadeve bo zelo zapleten. Srečni oče toži proti zakonskemu svojemu očetovstvu. Toda zakon zahteva, da se taka tožba vložijo najdalje 90 dni po porodu otroka, mala Herminka pa prehaja že v peto leto svojega življenja. Srečni oče bo seveda prav lahko dokazal svojo odsotnost, toda paragrafi so paragrafi, trda resnica, ki se prav malo ozira na delikatnost slučaja.

Kaznilnica Steinhof in lahkomišelnost dunajske javnosti ima torej preskrbljeno za dalj časa svojo zabavo.

Odmevi z vojne.

Ameriška vlada je podala ameriško-nemški komisiji za vojno odškodnino pravkar svojo zahtevo glede nadomestitve škode, ki jo je Amerika povzročila Nemčiji s tako zvano sabotažo v času, ko se Amerika še ni nahajala v vojnem stanju. Gre za slučaj strašne eksplozije na otoku Black Tom julija 1. 1916, o katerem ni mogoče dvomiti, da so jo povzročili Nemci.

Na otoku so se nahajale ogromne zaloge municije in drugega vojnega materiala in Nemčiji je bilo veliko na tem, da ta material ne pride v neprijateljske roke. Svoj namen je dosegla z zločinom. Eksplozija je bila tako strašna, da je utrpel celo daljni New York znatno škodo. Amerika trdi, da je intelektualni povzročitelj tega zločina takratni nemški poslanik grof Bernsdorf in pa pomorski ataše Boy-Ed. Oba sta poklicana pred razsodišče kot prič.

Razprava o tej zadevi vzbuja veliko zanimanje tako v Ameriki kot v Nemčiji tako po moralni kot finančni strani. Odškodnina namreč, ki jo zahteva Amerika, je namreč tako velika, da zna občutno omajati nemško valuto.

Od kulture še neoblizani.

Atenski dopisnik nekega nemškega dnevnika poroča sledeče:

V javni bolnici v Atenah je nastala nekega dne splošna zmešnjava. Iz kopalnice je bilo slišati strašanski vik in krik. Vse je letelo skupaj in pred vrati kopalnice se je kmalu nabral cel kup radovednežev. Notri pa je bil sodni dan. Neka stara debela sedemdesetletna ženska se je z rokami in nogami otresala strežnic in pri tem vpila, ko da jo derejo iz kože. Toda stvar je bila prav enostavna: Stara ženska bi se morala pred sprejemom v bolnico okopati, kot predpisuje to hišni red.

»Kaj pa pravzaprav imaš proti kópanju?« jo je končno vprašala višja bolničarka.

»Oh, za boga milega — je vzkliknila žrtev prisilne čistote — če se bom skopala, bom izmila s čela krstno olje, katerega se voda celih 70 let ni dotaknila.«

Dopisnik je dodal: Ali se čudite, da se grška preprosta žena ni kopala celih 70 let? Tudi pri nas v Nemčiji se lahko najde kaj podobnega. V Algau na Bavarskem je nekdo hotel napraviti kopalnišče, toda ni uspel, ker podjetju se je zoperstavil sam gospod župan, češ, da je to popolnoma odveč.

»Štejem — je dejal — že sedemdeset let, pa se še nisem nikdar kopal. To je samo zopet ena taka moderna nepotrebna razvada — — —«

Čudež Sv. Januarja.

Januarij je bil škof in umrl je mučeniške smrti. Ko so mu odsekali glavo, je pobožna kristjanka ulovila njegovo kri, jo shranila v dveh posodah, katere je izročila pozneje škofu Severju. Te posode se hranijo še danes v neapoljski stolnici na grobu sv. Januarja. Stoletja je ostala kri negibna in šele nekako pred sto leti je pričela vreti in sicer v trenutku, ko je duhovnik dvignil relikvijo in jo dal poljubljati vernikom.

Znani prirodoslovec Karl Binz, ki je štirikrat videl ta »čudež«, predvsem oporeka, da bi se moglo govoriti o kakem vrenju. Kri se v posodi samo nekoliko giblje, kar odgovarja znanemu naravnemu pojavu, da se razne snovi pri različni toploti različno ponašajo.

Kri sv. Januarja se hrani dolge mesece v hladnem mramornatem cerkvenem zidovju in samo prvo soboto v mesecu maju in 19. novembra se vzame iz shrambe in duhovnik jo nese v procesiji po prenapolnjeni cerkvi, v kateri vlada vsled tega seveda velika vročina. Ta nagla izprememba toplote pa povzroči ono gibanje krvi. Gre torej za čisto naroden pojav in za nikak čudež.

Značilno je, da so cerkveni krogi odločno odklonili prošnjo angleškega prirodoslovca, ki je prosil za nekoliko kapljic krvi, da bi jih mogel preiskati pod drobnogledom. Značilno je tudi, da je republikanski general Championetti, ko je zavzel Neapelj, zahteval, da se mu pokaže čudež. Toda ta se ni hotel dogoditi. Šele ko je general zarožljaj s sabljo in zagrozil navzočemu duhovniku, da ga bo dal zapreti in preteptati, se je pričela kri gibati. Najbolj značilno pa je, da je letos pričela kri »vreti« v rokah italijanskega prestolonaslednika in vsa Italija je bila vsled tega pokonci. Kri sv. Januarja torej dobro razlikuje med plemenitniki in navadno krščansko dušo. Kako se pač še danes puste ljudje vleči za nos!

Zabavni kotiček.

Gospa beraču: Že zopet ste tukaj, pa sem vam komaj včeraj dala 10 dinarjev. Kako morete tako hitro zapraviti toliko denarja?

Berač: Oh, gospa, lahko ga je zapraviti. Naročil sem avto, večerjal sem v »Ljubljanskem dvoru«, po večerji sem obiskal gledališče in po gledališču sem bil do jutra z dekleti v baru.

Mati: Na, Milan, kolač, pa ga pošteno razdeli z Vido.

Milan: Kaj se pravi: pošteno?

Mati: To se pravi, da mora oni, ki deli, kakor na primer sedaj ti, dati drugemu večji kos.

Milan: No pa dobro. Daj ti kolač Vidi, pa naj ga pošteno razdeli.

KRAVATE,

ovratnike, naramnice, srajce, nogavice, nahrbtnike in palce, modno blago, toaletne potrebščine, jedilno orodje, bogata izbira in najnižja cena edino pri

Josip Petelinc,
Ljubljana,

blizu Prešernovega spomenika
ob vodl.

Čevljarji, pozor!

Prvo čevljarstvo učilišče v Ljubljani otvori pri krojevalni teoretični in praktični tečaj za gosp. mojstre in g. pomočnike.

Sprejemajo se tudi vajenci, posebno sinovi gg. mojstrov v praktično in teoretično vežbo.

Priglasite se tudi lahko udeleženci z dežele.

Pojasnila in prijave, pismena in ustne sprejema oblastveno priznani strokovni učitelj in vodja tečaja

K. MAJČE

Ljubljana VII, — Celovška cesta št. 57

Najboljša kolesa in šivalni stroji
so edino

PETELINČEVI

znamke

GRITZNER, ADLER, PHONIX

za dom, obrt in industrijo.
Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji, večletna garancija.

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Od dobrega najboljši je švicarski pletilni stroj „Dubied“

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, kopirnih in razmnoževalnih strojev, kakor tudi registriranih blagajn. Razne tipke in pisave za pisalne stroje vseh sistemov spremenim po naročilu in vzorcu. Tehn. znamenja.

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 6, Telefon šte. 980.

LUD. BARAGA

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

»Vi ste plemenit mož, dragi Colwell, in prav rad se bom ravnal po vašem dobro želečem nasvetu. Da, hočem se hliniti, četudi mi je sicer taka igra nadvse zoprna. Toda storiti hočem vse, da se le odkrije izvor zlobne podlosti!«

»In jaz vam bom pomagal,« zagotavlja poročnik lorda, »ter vse podvzel, da ta nestvor v človeški podobi ne more nadaljevati svojega zločinskega početja!«

Lord se sedaj dvigne ter poslavljajoč se reče poročniku:

»Jutri vas pričakujem, dragi prijatelji, v svojem gradu. Saj vam moram pri tej priliki povedati, kako je končal moj razgovor z lordom Hudsonom. In morda vam bom imel še več povedati — — —!«

Začuden stisne poročnik lordovo desnico. Saj so njegove zadnje besede tako zagonetne — tako čudne! Vendar pa ne mara zahtevati pojasnila. Lorda spremi do vrat, kjer se oba prijatelja, ki sta se ravnokar spravila, prav prisrčno poslovita.

Toda nad njunima glavama se kopičijo še težke, temne sence, ki liki težki oblaki, zakrivajo raj njune ljubezni. Čas preizkušnje še ni minul.

Nova zlobnost.

»Ah, Pitt, končno si vendar prišel! No, kake novice prinašaš?«

S temi besedami nagovori Tereza, ki sedi z Manuelo v svoji sobi, ravnokar vstopivšega Pitta. Pitt se pomenljivo zareži, rekoč:

»Lord Weston in poročnik Colwell sta zopet dobra prijatelja.«

»No, to še ni ravno slaba novica. Predvsem mi je na tem, da se zaročenca ne sprijaznita, in ravno v tem pogledu me navdajajo bojazni.«

»Ne, ne, milostiva gosposodična! Lord Hudson mora biti zelo razkačen, kajti ko je hotel lord Weston včeraj z njim govoriti, ga ni niti sprejel.«

»Ah, Manuela, stvari se plečejo tebi v prid!« Manuela zadovoljno pritrdi. Pitt stoji nepremično, kot da ima še nekaj važnega povedati.

»Govori, Pitt,« ukaže Tereza, kateri ni ostalo neopazeno, da hoče Pitt še nekaj povedati.

»Lord Weston se je takoj vrnil v Dundee, ko ga lord Hudson ni hotel sprejeti. Jaz sem mu, kot ste mi ukazali, seveda zopet sledil. Toda lord ni več dobil svojega prijatelja v stanovanju; odšel je že v službo v vojašnico. Danes dopoldne je pa poročnik Colwell prihajal v grad lorda Westona, kjer sta se prijatelja zelo dolgo razgovarjala, kajti poteklo je že več ur in še vedno se ni vrnil z grada. Pozno popoldne je šele odhajal nazaj v Dundee.«

»Tako, tako. Aha, posredovati hoče. Lord Hudson ga ima zelo v čisljih, to bi moglo imeti neprijetne posledice za najin načrt!«

Manuela, ki je dosedaj molčala, se sedaj vtakne v razgovor.

»Ti misliš, Tereza, da se bo lord Weston sprijaznil s svojo nevesto?« vpraša z napeto pozornostjo.

»To ni nemogoče,« odvrne Tereza.

Pri teh besedah lepa Španjolka razburjeno vzklikne:

»To se ne sme zgoditi.«

Tereza da Pittu znamenje, da naj odide. Lepi pustolovki sta sedaj sami.

»Sedaj dovoli, da stopim sama v akcijo,« prosi Manuela. »Saj itak veš, da mi je vsako sredstvo dobro, če gre za dosego mojih načrtov. Svoj načrt si si zelo dobro zamislila, kot pa vidiš, ga more golo naključje že pokopati. Toda jaz vem za bolj uspešno sredstvo, ki naj uniči mojo tekmovalko, in to še preje, preden se lord Weston sprijazni z njo ter potolaži razkačenega lorda Hudsona.«

»In to naj bi bilo?«

»Beatrica Hudson mora umreti,« odvrne Manuela hladno.

»Ne predstavljaš si, da ti bo kaj takega tako lahko uspelo,« svari Tereza.

»Sem Španjolka, svojo nasprotnico hočem uničiti!«

»Ampak, medve nisva v Španiji, marveč v Škotski.«

Manuela se tem ugovorom smehlja.

»To me prav malo briga in tudi sredstva bom že našla, da spravim osovraženo s poti. Če bi bila le slutila, da bo lord Weston s tako malodušnostjo odnehal, bi Beatrica Hudson nič več ne vstala z bolniške postelje.«

»Bojim se, da precenjuješ svojo spretnost, Manuela.«

»Nikakor ne, jaz se zanašam edinole na Pittovo pomoč!«

»Ampak Manuela, spametuj se vendar! Umor bi vzbudil toliko pozornost, da bi končno vendarle padel sum na naju. Angleška policija je bolj spretna kot španska, in s tem morava računati.«

»Umreti mora vendarle,« odvrne Manuela odločno, »potem moram pač svojo namero na drug način doseči. Saj še občujem v hiši lorda Hudsona, tedaj se mi bo pač nudila prilika, da izvedem svoj naklep ter da zvrnem sum na kako drugo osebo.«

»Morda,« pristavi Tereza pomenljivo.

»Izvedla bom svoj naklep, in strmela boš, kaj sem v stanu storiti. Oh, Beatrico hočem uničiti in nikdo naj ne zve, kako in kje je končala.«

Terezi se zdi načrt prijateljice precej neverjeten, vendar pa nič ne reče, pač pa stopi iz sobe, da dá Pittu nova navodila. Ko se vrne, se zopet vsede poleg prijateljice, ki je dotlej molče razmišljevala o izvedbi svojega načrta.

»Ravnokar sem Pittu naročila, da naj opazuje lorda Westona in njegovo nevesto,« reče Tereza. »Predvsem moram vedeti, če se bo lord pobotal s svojim bodočim tastom.«

»Da, to je velikanske važnosti,« pristavi Manuela. »Spravo se mora prepričati in sicer s smrtjo deklice.«

»Morda je lord Hudson tako ozolovljen, da razdere zaroko. Tedaj bi bilo za tebe kaj lahko, da se o priliki kake družabne prireditve sestaneš z lordom Westonom. Potem bo le od tebe odvisno, če si hočeš pridobiti njegovo naklonjenost. Ti si očarujoče lepa, on je mlad, strasten, ter se tvojim zapeljivim ljubeznostim ne bo mogel upirati.«

Manuela se z velikim dopadanjem ozre v veliko ogledalo. Da, Tereza ima prav, s svojo zapeljivo zunanostjo more navezati lorda nase, ki naj in mora postati njen ljubimec. Brezsrčna komete seveda ne čuti v sebi niti iskricice ljubezni do lorda, četudi je bil prav krasen mož. Pustolovka ljubi le njegov denar, katerega hoče za vsako ceno dobiti.

In tako kuje razne načrte, ki naj ji v kratkem pripomorejo do zaželjenega bogastva. Toda vsi se ji dozdevajo neizvedljivi. Le z največjo opreznostjo se ji morda posreči dospeti do zaželjenega cilja.

Bilo je že pozno zvečer, ko se vrne Pitt domov ter naleti na obe dami, ki, kot je pričakoval, že težko čakata nanj.

Na Terezino vprašanje, kje je bil in kaj je zvedel novega, pove Pitt, da je predvsem stikal okrog gradu lorda Hudsona ter pri tej priliki tudi marsikaj zvedel.

»Tako? No, potem pa le hitro pripoveduj!« ga prekine Tereza.

»Proti večeru je prišel v grad poročnik Colwell, katerega je lord takoj sprejel, kot mi je povedal eden izmed služabnikov. Lord Hudson in poročnik sta se zelo dolgo razgovarjala. Včasih je stari lord tako glasno govoril, da so celo služabniki slišali njun pogovor. Kaj pa je bil prav za prav predmet njunega pogovora, pa žal nisem mogel zvedeti.«

»Toda jaz si ga morem v mislih predstavljati,« pripomni Tereza.

»Sedaj pa najvažnejše,« nadaljuje Pitt. »Lordova hčerka je dobila pismo, katero ji je prinesel stari Patrik, zaupni služabnik lorda Westona. Od tedaj je bojda mlada dama popolnoma drugačna. Njen obup je zginil, dá, na njenem obledelem obrazu se je celo pojavilo prijazno smehljanje.«

»Oh!« sikne Manueli skozi usta.

»Tiho, tiho!« šepne Tereza prijateljici. »Kaj takega je bilo pričakovati. Toda lord Hudson se še ni sprijaznil s svojim bodočim zetom in medtem morava še marsikaj podvzeti za dosego najinega cilja.«

Manuela zadovoljno prikima. Pitt napravlja vtis, da še ni končal svojega poročila.

»Ali imaš še kaj povedati?« vpraša Tereza.

Dalje prih.

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana.

Urednik: Franjo Rupnik, Ljubljana.

Za »Zvezno tiskarno in knjigarno«

Alojzij Höfler v Ljubljani.

**KARO-
ČEVLJI**
garantirano priznana
najboljša kvaliteta
MARIBOR
KOROŠKA c. 19.

INSERIRAJTE V NOVI PRAVDI!

ZVEZNA TISKARNA * LJUBLJANA
WOLFOVA ULICA ŠT. 1.

Izdeluje vsa tiskarska dela: knjige, brošure, časopise, tabele, plakate, pisma, razglednice, umetniške slike, note, trgovske in uradne kuverte, pisma, vizitke, koledarje, strojno numeriranje itd. po zmernih cenah